

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πηγαί τῆς σπουδῆς τῶν πολιτικῶν ἀρχαιοτήτων.

Τὴν ἀρχαιολογίαν ἀλλαχοῦ ὀρίσαντες (1) ὡς τὴν ἔρευναν περὶ τῶν ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀκμασάντων λαῶν, ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν θεωρουμένων, ὡς διανοουμένων, ὡς πραττόντων ἢ ὡς παραγόντων, οὐδὲν μέρος αὐτῆς νομίζομεν πρὸς τὴν ἀκριβῆ αὐτῶν γνῶσιν, καθ' ὅσον καὶ ἀφορᾷ τὴν Ἑλλάδα, συντελεστικώτερον, τοῦ περὶ τῶν πολιτικῶν πραγματευομένου ὀργανισμῶν· διότι ἂν ἐν ἀπολύτοις κυβερνήσεσιν ἢ θέλησιν τοῦ ἐνὸς κανονίζη κατὰ τὸ δοκοῦν τὴν τύχην τῶν λαῶν εἰς οὓς ἐπιβάλλεται, ἐν ἐλευθέραις χώραις τὰ πολιτεύματα εἰσὶν ἢ ἀπόρροια τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν φρονημάτων τῶν ἐθνῶν ἃ διέπουσι, καὶ ἐπομένως τοῦ βίου αὐτῶν τὸ ἀψευδέστατον κάτοπτρον· ἐν Ἑλλάδι δ' ἀναποσπάστως συνεδέετο ὁ πολιτικὸς βίος μετὰ τοῦ ιδιωτικοῦ, καὶ παρηκολούθει, ὡς αἰτία καὶ ὡς ἀποτέλεσμα, τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος τὴν ἀνάπτυξιν, μέχρι τῆς ἐν πᾶσι δαιμονίας αὐτοῦ ἀνατάσεως, ἣτις ἤρε τὴν χώραν ἐκείνην εἰς τῆς δόξης καὶ τῆς ἰσχύος τὴν ἀνωτάτην περιωπὴν.

(1) Ἴδε τὴν Ἱστορ. τῆς ἀρχ. Καλλιτεχνίας. τ. Α'. σελ. 4.

Καὶ ναὶ μὲν οἱ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν Ἑλληνικῶν πολιτευμάτων ὡς τὴν μόνην αἰτίαν τοῦ μεγαλείου τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐκλαμβάνοντες, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὁροῖς ῥύθμισιν τῶν νέων πολιτειῶν μετ' ἐλπίδος ἴσης ἐπιτυχίας ὀνειροπολοῦντες, ὑπερακοντίζουσι τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἐπίσης ἀπολείπονται αὐτῆς καὶ ὅσοι ἐν τοῖς ἐλαττώμασι τῶν πολιτικῶν ὀργανισμῶν βλέπουσι τὴν μόνην αἰτίαν τῆς παρακμῆς καὶ πτώσεως τῆς Ἑλλάδος, λησμονοῦντες ἀμφότεροι ὅτι τὰ πολιτεύματα, οἷα δὴποτε, παράγουσι μόνον καρποὺς ἀναλόγους τῆς ἠθικῆς ἀτμοσφαίρας ἐν ἣ ἀναπτύσσονται. Ἄλλ' οὐχ ἥττον ἢ ἀμοιβαία καὶ πανίσχυρος ἀντεπίδρασις τῆς πολιτείας ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος, καὶ τ' ἀνάπαλιν, ἀδύνατον καθιστᾷ τὴν κατάληψιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἄνευ γνώσεως τῶν κατὰ τὴν πολιτείαν.

Οὕτως ἡ ἱστορία, τὰς περιπετείας αὐτῆς ἀφηγουμένη ἀνεξαρτήτως τῶν πολιτικῶν ὀργανισμῶν ὑφ' ὧν τὸ κράτος παρήχθησαν, παρορᾷ τὸν κυριώτερον αὐτῶν σύνδεσμον, καὶ περιορίζεται εἰς ἔκθεσιν ἀσυναρτήτων καὶ τυχαίων συμβάντων, ὧν τὰ πλεῖστα ἀδυνατεῖ νὰ αἰτιολογήσῃ.

Καὶ πάντων δὲ σχεδὸν τῶν προϊόντων τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἡ κατάληψις προϋποτίθησι τὴν γνώσιν τῶν πολιτευμάτων ὑφ' ἧ παρήγοντο, διότι ταῦτα φέρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸν τύπον καὶ χρωματισμὸν τοῦ πολιτικοῦ τῆς ἐποχῆς πνεύματος, καὶ πολλοὶ τῶν συγγραφέων ἦσαν ἄνδρες πολιτικοί, ὡς ὁ Σοφοκλῆς ἦν Ἑλληνοταμίας καὶ στρατηγός, ὁ Σωκράτης ἦν Βουλευτής, ὁ Δημοσθένης Πρύτανις, καὶ ἄλλοι ἦσαν δημαγωγοὶ ἢ σύμβουλοι τοῦ λαοῦ. Πρὸ πάντων δ' οἱ ῥητορικοὶ λόγοι, ὄντες ἀπόρροια τῶν πολιτικῶν ἢ δικαστικῶν σχέσεων, μένουσιν ἐν πολλοῖς ἀκα-

άληπτοι ἄνευ τῆς γνώσεως τῆς νομοθεσίας ἀφ' ἧς ἀρύνονται τὰ ἐπιχειρήματα.

Αὕτη λοιπὸν ἡ τῶν ἀρχαίων πολιτευμάτων ἔρευνα, ἣτις ὅλοις εἰς τὴν ἱστορίαν ὑπάγεται, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἐμβαδύνει καὶ εἰς τὰ καθ' ἕκαστα, ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀρχαιογίας, ἔστι τὸ ἀντικείμενον τῶν πολιτικῶν ἀρχαιοτήτων, ἃς τινὲς τῶν νεωτέρων καὶ ἀπλῶς ἀρχαιότητας (antiquitates) ὠνόμασαν (2). Εἰσὶ δὲ διαφόρων κατηγοριῶν αἱ πηγαὶ ἐξ ὧν δυνάμεθα ν' ἀρυσθῶμεν τὰς περὶ αὐτῶν γνώσεις, αἱ μὲν ἄμεσοι, αἱ δὲ ἔμμεσοι.

Α. Καὶ ἐκ μὲν τῶν πρώτων αἱ κυριώτεραι καὶ πασῶν ἀξιολογώτεραι εἰσὶν, ἢ θὰ ᾔσαν, βεβαίως, ἐὰν εἶχον περιέλθει μέχρις ἡμῶν

α'. Τὰ Νόμιμα, ἡ πολιτευμάτων περιγραφαί, ἃς συνέγραψαν ἀρχαῖοι σύγχρονοι συγγραφεῖς, οἱ οἱ ἐπόμενοι·

ΕΛΛΑΝΙΚΟΣ ὁ Λέσβιος, ὀλίγον πρὸ τοῦ Ἡροδότου γράψας « Ἀττικὴν ξυγγραφὴν », (Θουκυδ. Α, 97), καὶ εἰδήσεις περὶ μὴ Ἑλληνικῶν χωρῶν.

ΙΠΠΙΑΣ ὁ Ἡλεῖος, σχεδὸν ἐκείνου σύγχρονος.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ ὁ ΚΥΝΙΚΟΣ, ἐπὶ Ἀλεξάνδρου, γράψας πολιτείαν, καὶ πραγματείαν περὶ πολιτείας.

ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΗΣ, τοῦ Ἰσοκράτους μαθητῆς, πολιτείαν γράψας Λακεδαιμονίων.

ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ, περὶ πολιτείας.

ΙΠΠΟΔΑΜΟΣ, πολιτείαν.

ΚΡΙΤΙΑΣ ὁ ΚΑΛΛΑΙΣΧΡΟΥ, ὁ εἷς τῶν τριάκοντα, Θεταλῶν πολιτείαν, καὶ πολιτείαν Λακεδαιμονίων.

ΦΑΛΛΕΑΣ ὁ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙΟΣ, πολιτείαν.

(2) Ἰδ. F. A. Wolf, Museum d. Alterth. Wissensch. Berl. 1807, T. I, Σελ. 54.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ, ὁ φιλόσοφος, πολιτείας.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Ο ΜΙΛΗΣΙΟΣ, πολιτείαν.

ΔΙΚΑΙΑΡΧΟΣ Ο ΜΕΣΣΗΝΙΟΣ, βίον Ἑλλάδος, καὶ Ἀναγραφὴν Ἑλλάδος, ἣν Antiquitates ὀνομάζει ὁ Ἱερώνυμος. Ἐξ αὐτῶν δ' ἐλάχιστα ἀποσπάσματα συνέλεξεν ὁ Γρονόβιος (T. B.)

ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΣ. ἐπὶ Ἀλεξανδρινῶν.

ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΗΣ, ὁμοίως.

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ, ἐπίσης.

Καὶ τούτων μὲν πάντων τὰ ἔργα ἀπωλέσθησαν μέχρις ἱχνυς σχεδόν. Εἰς ἐλάχιστα δὲ τεμάχια, πολύτιμα ὅμως διὰ τὴν γνῶσιν τῆς ἀρχαιότητος, περιῆλθον μέχρις ἡμῶν ὅσα ἔγραψαν οἱ ἐπόμενοι.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ὁ πρακτικώτατος πάντων τῶν φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος, καὶ καθ' ὃ διδάσκαλος τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς καταλληλοτάτην τυγχάνων θέσιν ἵνα σπουδάσῃ τῶν τότε πολιτειῶν τοὺς ὀργανισμούς, ἔγραψε πολυτιμώτατον σύγγραμμα, ἀφορῶν πολιτείας πόλεων ἤ. Ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ οὐδὲν ἐσώθη, πλὴν ὅσων ἡρανίσθησαν μεταγενέστεροι συγγραφεῖς καὶ γραμματικοί, ἰδίως περὶ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων, ἅτινα, καίτοι ἀτελῆ, εἰσὶν οὐχ ἥττον ἢ πλουσιωτάτη ἡμῖν πηγὴ εἰδήσεων. Ἐκ τοῦ συγγράμματος δὲ τούτου ἐξήγαγεν, ὡς φαίνεται, ἐξηκοντούτης ἤδη ὁ Ἀριστοτέλης, ὡς θεωρητικὸν αὐτοῦ συμπέρασμα, τὸ περισωθὲν αὐτοῦ βιβλίον, τὸ ἐπιγραφόμενον τὰ πολιτικά, μακρᾶς πείρας ἔσχατον πόρισμα, καὶ δυνάμενον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ πρώτη ἀπόπειρα φιλοσοφίας τῆς πολιτείας, ἐπὶ τῆς ἱστορίας στηριζομένης.

ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ δ' ὁ ΠΟΝΤΙΚΟΣ, ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους, ἔγραψε καὶ αὐτὸς περὶ πολιτειῶν. Ἀλλὰ καὶ

τοῦ βιβλίου τούτου ἀποσπάσματα μόνον περιήλθον μέχρις αὐτῶν, ἃ ἐξέδωκεν ὁ Κοραῆς, μετὰ τοῦ ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΥ περιωθέντος μέρους τῆς *Καθολικῆς ἱστορίας* ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, ὅστις συνέγραψεν αὐτὴν ἐπὶ Αὐγούστου ἐν βιβλίοις μδ'.

β'. Πλὴν δὲ τούτων οὐδὲν ἄλλο πρωτότυπον ἀρχαῖον ἀντίγραμμα, εἰδικῶς περιγραφὴν πολιτευμάτων πραγματευόμενον, διετηρήθη· ἀλλ' ὥς πρωτότυποι πηγαὶ πρέπει νὰ θεωρηθῶσι καὶ ὅσα ἐν ἱστορικοῖς περὶ πολιτικῶν ὀργανισμῶν ἀναφέρονται, καὶ ἔτι μᾶλλον ὅσα ἐν τοῖς ῥητορικοῖς λόγοις, οἵτινες, εἴτε περὶ δημοσίων εἴτε περὶ ἰδιωτικῶν συμφερόντων πραγματευόμενοι, μνημονεύουσι τῶν νόμων καὶ δικονομικῶν διατάξεων ἃς ἐπικαλοῦνται, καὶ ἐφ' ὧν στηρίζουσι τὰ ἐπιχειρήματα αὐτῶν.

γ'. Ἑλλήνων δ' ἀξιόλογον, καὶ ἴσως τὴν πασῶν ἀξιολογωτάτην, καὶ ἀπταιστον μαρτυρίαν περὶ τῶν πολιτικῶν ὀργανισμῶν καὶ διατάξεων τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν παρέχουσι αἱ ἀρχαῖαι ἐπιγραφαί, ὧν πολλαὶ εἰσὶν αὐτὰ τὰ πρωτότυπα κείμενα τῶν νόμων καὶ κανονισμῶν, αἱ δὲ περιέχουσιν διατάξεις ἐξ αὐτῶν ἀμέσως ἀπορρέουσας. Ὡστε ἂν ἐνεδέχετο νὰ ἔχωμεν πλήρη τῶν ἐπιγραφικῶν μνημείων τὴν συλλογὴν, θὰ ἔκειτο ἐνώπιον ἡμῶν πᾶν τὸ ἀρχεῖον ἐκάστης πόλεως ἐν ἐπισήμοις καὶ ἐπὶ λίθου λελαξευμένοις ἀντιγράφοις. Ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ τῶν μνημείων τούτων πάμπολλα ἀπωλέσθησαν ἀνεπιστρεπτί, καὶ ἐκ τῶν διασωθέντων πολλὰ ἀνευρίσκονται ἡκρωτηριασμένα, ὥστε οὐδ' οἱ μᾶλλον ἄτρυτοι τῶν ἀρχαιολόγων ἀγῶνες, οὐδ' αἱ ἀγχινοῦστεραι τινῶν εἰκασίαι δύνανται πάντοτε νὰ συμπληρώσωσι τὰ κολοβά κείμενα. Ἡ πληρεστάτη δέ, καὶ διὰ τὰ σοφὰ αὐτῆς σχόλια πολυτιμοτάτη συλλογὴ τῶν Ἑλληνι-

κῶν ἐπιγραφικῶν μνημείων εἶναι ἢ τοῦ Βοικχίου (3), ἣν συμπληροῦσα μετατυποῖ ἢ τοῦ Βερολίνου Ἀκαδημία (4).

δ'. Τέλος δέ, μεταξὺ τῶν ἀμέσων πηγῶν πρέπει νὰ καταριθμήσωμεν καὶ τὰς ἐν διαφόροις συγγραφεῦσι, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις τῶν ποιητῶν, τυχαίως ἐγκατεσπαρμένας εἰδήσεις, αἵτινες εἰσὶ πάσης πίστεως ἄξιαι, διότι ὑπὸ συγχρόνων ἐγράφοντο, πρὸς συγχρόνους καὶ εἰδότας ἀπετείνοντο, καὶ εἰς τὴν κοινὴν ἀτμοσφαῖραν ἀνῆκον ἐν ἣ ἀνεπτύσσετο πᾶσα φιλολογικὴ καὶ ἄλλη τῶν χρόνων ἐκείνων δραστηριότης. Πολλοὶ δὲ τῶν νεωτέρων ἀρχαιοδιγῶν ἡσχολήθησαν εἰς κατάδειξιν καὶ συλλογὴν τῶν τοιούτων πηγῶν παρὰ τοῖς δοκιμωτέροις τῶν κλασικῶν συγγραφέων (5).

Β. Ἐμμεσοὶ δὲ πηγαὶ εἰσὶν αἱ τῶν μὴ συγχρόνων συγγραφέων, ὅσοι, ἀφ' οὗ ἔπαυσαν ὑφιστάμεναι αἱ ἀρχαῖαι ἐκεῖναι σχέσεις καὶ διατάξεις, κατέστησαν αὐτὰς ἀντικείμενον σοφῶν ἐρευνῶν καὶ μελέτης, καὶ διετήρησαν ἡμῖν εἰ-

(3) A. Bœckh, *Corpus Inscriptionum Græcarum*, Berol. 1828, T. I. Ἐξηκολούθησαν δ' αὐτὴν Franzius καὶ Curtius.

(4) *Corp. Inscr. Atticarum*, ἐκδ. A. Kirchhoff, συνεργασία καὶ Kœhler. Εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην, ἥτις βαθμηδὸν θέλει ἐμπεριλάβει πάσας τὰς Ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς, συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ ὑπ' ἐμοῦ προεχδοθεῖσαι ἐν ταῖς *Antiquités Helléniques* (T. I-II, 4°. Athènes, 1840-1842), καὶ αἱ τῆς Ἀρχαιολ. Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἴτινες ἄλλαι ἀλλαχοῦ δημοσιευθεῖσαι.

(5) W. Wachsmuth, *de Pindaro rei publicæ constituendæ et gerendæ preceptore*, disput. I et II, Kiel, 1823, 1824. — O. Zeyss, *quid Homerus et Pindarus de virtute, civitate, diis statuerint, et quid in his locis utriusque poëtæ sententia, comm. proem ornata*, Jenne, 1832. — L. C. Walekenaer, *diatr. de Euripidis perd. dram reliquiis*, Κερ. XXII, Σελ. 250-261. — Bœckh, *de trag. gr. principibus*, Heidelb. 1808, Σελ. 175, ἐπ. — A. L. G. Jacob, *Quæst. Sophocl. Varsov.* 1821. Σ. 159, ἐπ. — Ueb. einige historische u. politische Anspielungen in der alt. Trag. ἐν Abhandl. d. Berl. Acad. 1824. — Ueb. d. histor. Character d. Drama's. Αὐτ. 1825. — Rötcher, *Aristophanes u. s. Zeitalter*. Berl. 1827. — K. F. Hermann, *üb. Plato's verhältniss zur histor. Wirklichkeit*. Allgem. Schulzeitung, 1831, ἀρ. 149.

ήσεις ἃς ἠρύσθησαν ἐκ συγγραμμάτων καὶ μνημείων ἐπ' αὐτῶν εἰσέτι σωζομένων, ἀλλ' ἔκτοτε ἐκλιπόντων. Τοιοῦτοι εἰσὶν

α'. Οἱ ΕΡΑΝΙΣΤΑΙ, οἱ κυρίως αὐτὸ τοῦτο ὡς σκοπὸν αὐτῶν προθέμενοι, τὰς ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις περιεχομένας εἰδήσεις νὰ συνάγωσιν εἰς μονογραφίας (6), ἐπιχωρίους γραφάς, κατὰ Διόνυσον τὸν Ἀλικαρνασσεά, οἷαι ἦσαν καὶ αἱ Αἰθίδες (7), καὶ αἱ λεγόμεναι Κτίσεις (Ἄνδρων. Κλείδημος. Δήμων. Φανόδημος).

β'. Οἱ ἀρχαιοτέρων συγγραφέων ἀρχαῖοι ΣΧΟΛΙΑΣΤΑΙ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΟΙ, οἵτινες πολλὰ ἐξηγοῦσι κατὰ πηγὰς ἔτι τότε γνωστάς, ἔκτοτε δ' ἐκλιπούσας, καὶ πολλὰς ἀπολεσθέντων συγγραφέων περικοπὰς διετήρησαν. Εἰσὶ δ' οἱ τούτων ἐπισημότεροι·

Ὁ Ἰούλιος ΠΟΛΥΔΕΥΚΗΣ, ἐκ Ναυκράτιδος τῆς Αἰγύπτου, κατὰ τὸ 176 μ. Χ. γράψας τὸ Ὀνομαστικόν, ἡ λεξικὸν καθ' ὕλην συντεταγμένον, καὶ πολλὰ διασώσαν χωρία ἀρχαιοτέρων συγγραμμάτων ἐκλελοιπότων·

Ὁ Οὐαλέριος ΑΡΠΟΚΡΑΤΙΩΝ, γράψας περὶ τὰ 389 μ. Χ. τὸ λεξικὸν τῶν Ἰ' ῥητόρων, χρησιμώτατον εἰς κατάληψιν αὐτῶν, καὶ πλείστας παρέχον εἰδήσεις περὶ τῶν ἀρχαίων δικονομικῶν διατάξεων, ἰδίως τῶν Ἀθηναίων.

Ὁ Ἀλεξανδρεὺς ΗΣΥΧΙΟΣ, περὶ τὰ 390 μ. Χ. Λεξικὸν συγγράψας πολλοῦ λόγου ἄξιον, οὗ τὸ εἰς ἡμᾶς περισωθὲν φαίνεται ὅτι εἶναι περίληψις μόνον.

ΦΩΤΙΟΣ, ὁ σοφὸς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, συνέγραψε κατὰ τὸν ἔννατον αἰῶνα, πλὴν πλείστων ἄλλων, καὶ τὴν Μυριόβιβλον αὐτοῦ, ταμεῖον ἀπεράντου πολυμα-

(6) Ἰδ. Luzac, Lectt. atticæ, Σ. 132.

(7) Ἰδ. Siebelis, de Ἀθίδων scriptoribus.

θείας, ἐκδοθεῖσαν τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἑρμάννου, ἐν ἔτει 1808.

Ο ΣΟΥΪΔΑΣ, κατὰ τὸ τέλος τῆς ἑκτῆς ἑκατονταετηρίδος συντάξας *Λεξικόν*, ἄκριτον μὲν καὶ παρημελημένον, καὶ παρεφθαρμένως εἰς ἡμᾶς περιελθόν, ἀλλὰ πολύτιμον διὰ τὰ πλείστα ἀπολεσθέντων συγγραμμάτων χωρία ἃ ἐν αὐτῷ παρατίθησι.

Τὸ *Μέγα ἐτυμολογικόν*, σύγχρονον τοῦ Σουΐδα, καὶ αὐτὸ ὁμοίως ἀξιολόγους εἰδήσεις περιλαμβάνον.

Ἡ συλλογὴ ἣν ὁ Becker ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἀνέκδοτα* ἐξέδωκε, καὶ ἐν ἣ ἐπίσης πολλὰ τέως ἄγνωστα εὑρηνται.

Γ. Τὴν δ' οὕτω διεσπαρμένην ταύτην ὕλην συνέλεξαν κοπιωδῶς διάφοροι τῶν νεωτέρων πεπαιδευμένων.

Καὶ πρῶτον μὲν συνέρραψαν αὐτὴν ὁπωσοῦν ἀτάκτως εἰς ὀγκωδεστάτας συναγωγὰς πολυμαθεῖς ἀρχαιοδίφαι, ὧν ἀξία παντὸς θαυμασμοῦ ἢ ἀπέραντος ἀνάγνωσις, οὐχὶ δὲ κατὰ τοὺς πρῶτους ἐκείνους χρόνους, ἴση αὐτῇ καὶ ἡ μέθοδος τῆς κατατάξεως καὶ ἡ ἐρμηνευτικὴ κρίσις. Εἰσὶ δὲ τῶν συλλογῶν τούτων αἱ ἀρχαιόταται ἐν ταυτῷ δὲ καὶ ἐπισημόταται, ἡ τοῦ ΜΕΟΥΡΣΙΟΥ (8), καὶ ἡ τοῦ ΓΡΟΝΟΒΙΟΥ (9), αἵτινες μένουσι μέχρι τοῦδε εἰσέτι χρήσιμοι, καθ' ὃ πλουσιώτατα ἀποτελοῦσαι ταμεῖα ἀρχαιογνωσίας, εἰς ἃ οἱ περὶ τὴν ἀρχαιότητα ἀσχολούμενοι ἀσφαλῶς καὶ προχείρως προσφεύγουσιν.

Ἄλλ' οἱ πρῶτοι ἐκ τῶν συλλογῶν τούτων τὴν ὕλην ἀρυσάμενοι πρὸς εὐμέθοδον συγγραφὴν περὶ δημοσίου καὶ ιδιωτικοῦ βίου τῶν ἀρχαίων προσέκρουσαν εἰς τὸν κοινὸν

(8) Meursii opera, Flor. 1741-63. Τόμοι 12. φύλλ.

(9) Gronovii Thesaurus antiquitatum græc. Lugd. B. 1694-1702. Τόμοι 13, φύλλ. συμπληρωθέντες ὑπὸ Γραιβίου διὰ Τόμ. 12, καὶ Πολίτου: Supplementa utriusque Thesauri, Τόμ. 4. — Ἰδ. καὶ Sigonius, op. omnia, 1732, τ. 6, φύλλ.

κόπελον, ὅτι τὰς μαρτυρίας προχείρους εὐρίσκοντες, ἡμέ-
ρουν ν' ἀνατρέχωσιν εἰς τὰς πηγάς, δι' ὃ καὶ εἰς πολλὰ
πέπεσαν σφάλματα καὶ παρεξηγήσεις (10).

Πρῶτος δὲ πάλιν ἀνέτρεξεν εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν τῶν
συγγραφέων, καὶ ἀφιέρωσεν αὐτῇ τὴν ἐπιμέλειαν πάσης
αὐτοῦ τῆς ζωῆς, ὁ Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς ΒΑΡΘΕΛΕΜΗΣ (11),
ἐπὶ τριάκοντα ὅλα ἔτη ἀσχοληθεὶς εἰς τὴν συγγραφὴν
τῆς *Περικλήσεως τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος*, ἔργου παρι-
στῶντος εὐρυέστατα καὶ πολυμαθέστατα πλήρη εἰκόνα τοῦ
Ἑλληνικοῦ βίου, ἀλλ' ἔχοντος πολλάκις ψευδεῖς τοὺς χρω-
ματισμούς, καὶ πολὺ τῆς ἀκριθείας θύοντος εἰς τὸ ἐπαγω-
γὸν τῆς μυθιστορικῆς μορφῆς, εἰς ἣν ἡ τότε τάσις τῆς
Γαλλικῆς φιλολογίας ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ ἐνδύσῃ τὴν ἐμ-
βριθῇ ὕλην ἣν ἐπραγματεύετο.

Τοῦ δὲ ΜΑΒΛΗ οἱ διάλογοι τοῦ Φωκίωτος (12), συγχρό-
νως καὶ αὐτοὶ ἐκδοθέντες, ἔχουσιν ἀντικείμενον τὴν Γαλ-
λίαν μᾶλλον ἢ τὴν Ἑλλάδα, μετ' ἠθικοῦ ῥήτορικοῦ στόμφου
τὴν ὑποστήριξιν προτιθέμενοι πολιτικῶν τινῶν κοινῶν τό-
πων, καὶ τὴν ἀνάπτυξιν μᾶλλον τῶν τότε εἰς τὴν Γαλλίαν
διαδιδομένων κοινωνικῶν ιδεῶν.

Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐξεδόθη-
σαν αἱ Ἀττικαὶ ἐπιστολαὶ (13), σύγγραμμα κατὰ τὸ αὐτὸ

(10) J. Ch. Pfeiffer, *Libri IV antiq. græc.* 1689.—J. Potter, *the an-
tiq. of Greece*, 1699, ὃ ἐπιδιώρθωσεν ὁ Robinson, 1809.—Nitsch, *Be-
schr. des . . . Zustandes d. Griechen*, 1791.

(11) Barthélémy. *Voyage du jeune Anacharsis*, 1788. Τόμοι 7 καὶ εἰς
Ἀτλας τοῦ Barbier du Boccage. Ἐξελληνίσθη ὑπὸ Χρυσοδέργη.

(12) Mably, *entretiens de Phocion*, ἐξελληνισθέντες ὑπὸ Αἰκατέρ. Βαλέττα,
τὸ γένος Σούτσης. — Τοῦ αὐτοῦ, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα γεγραμμένον: *Observ.
sur l'hist. de la Grèce, ou des causes de la prospérité et des malheurs
des Grecs*, 1766.

(13) *Athenean letters*, 1798. Τόμ. 2.

πνεῦμα συντεταγμένον, καὶ ἔτι ἀτυχεστέρα ἀπόπειρα ἀρχαιομαθείας τερπνὸν τὸ ἔνδυμα περιβαλλομένης.

Δ. 'Αλλ' ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος κυρίως ἤρξαντο συγγράφονται ἐν 'Αγγλίᾳ πολλοῦ λόγου ἄξιοι καὶ περιεκτικαὶ ἱστορίαι τῆς ἀρχαίας 'Ελλάδος, καὶ τῶν ζητημάτων τοῦ πολιτικοῦ αὐτῆς ὀργανισμοῦ ἀπτόμεναι (14). Τὴν φήμην ὁμῶς πασῶν ἀπέσβεσεν ἡ ἀσυγκρίτως ἐκείνων πληρεστέρα καὶ κριτικωτέρα ἐπ' ἐσχάτων δ' ἐκδοθεῖσα, ἱστορία τοῦ Γρόττε (15), ὅστις δι' ἐπιμελεστάτης τῶν πηγῶν μελέτης, καὶ δι' εὐρείας γνώσεως πάντων τῶν μέχρις ἐκείνου γραφέντων, οὐ μόνον τὰς ὀρθοτέρας δόξας τῶν πρὸ αὐτοῦ σοφῶν περὶ ἱστορικῶν συμβάντων καὶ περὶ πολιτευμάτων συνεκεφαλαίωσεν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ μετὰ σπανίας εὐρυΐας ἀνεῦρε καὶ ἐπανώρθωσε.

Καὶ εἰδικὰ δὲ συγγράμματα μελέτης ἄξια ἐγράφησαν κατὰ τοὺς ἐσχάτους χρόνους περὶ τοῦ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς 'Ελλάδος (16), ἐν οἷς τὴν πρώτην ἐπέχρουσι θέσιν τὰ ἔργα τῶν Γερμανῶν φιλολόγων (17). Ἰδίως δὲ πρέπει νὰ μνημονεύσωμεν ἐξ αὐτῶν τὴν περιεκτικωτάτην τοῦ ΟΥΑΞ-

(14) Ol. Goldsmith, the grecian history, to the death of Alexander, 1776, Τόμ. 2, ἐξελληνισθεῖσα.— J. Gillius, histor. of anc Greece, 1787.— N. Mitford's history of Greece 1784, T. 3.

(15) Grotte, history of Greece. Τόμ. 12.—"Ἰδ. καὶ τὴν τοῦ ἡμετέρου Κωνστ Παπαρρήγοπούλου ἀξιόλογον 'Ελληνικὴν ἱστορίαν.

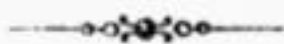
(16) Pastoret, histoire de la législation, T. V-IX, 1824-7. — P. Lévesque, études de l'histoire anc. et de celle de la Grèce, de la constitut. de la republ. d'Athènes et de celle de Lacéd. 1811, T. 5.— Limbour Brower, état de la civilisat. morale et relig. des Grecs dans les temps héroïques, 1834, T. 2.

(17) Kortüm, Gesch. d. hell. Staatsverfassungen, 1821 — Tittmann, Darstell. d. griech. Staatsverf. 1822. — Hüllmann, Staatsr. d. Alterthums, 1820.— "Ἰδ. καὶ Herders Ideen, 2. Philos. d. Gesch. d. Menschheit, T. 3.

ΙΟΥΘΟΥ 'Ελληνικὴν ἀρχαιολογίαν (18), καὶ τοῦ Κ. ΦΡ. ΕΡΜΑΝΝΟΥ τὰς πολιτικὰς ἀρχαιότητας (19), ἔργον φιλο-
κονώτατον, πλουσίας μὲν ἀλλὰ λίαν ἐπιτόμους ἔχον τὰς
ιδήσεις καὶ πυκνὰς τὰς παραπομπάς, ἤττον εἰς ἀνάγνωσιν
εἰς μελέτην πρόσφορον, καὶ μετὰ ταῦτα ἀναπτυχθὲν
πὸ Blümner καὶ Dittenberger (20).

Τέλος δὲ καὶ πολλαὶ καὶ σπουδαῖαι μονογραφίαι ἐπραγ-
ματεύθησαν περὶ ἰδίων κλάδων τοῦ πολιτικοῦ τῶν ἀρχαίων
ὀργανισμοῦ, καὶ διηυκρίνησαν μέρη αὐτῶν, ὡς, μεταξὺ
τῶν κυριωτέρων, ἡ τοῦ ΜΥΛΛΕΡΟΥ περὶ Δωριέων συγ-
γραφὴ (21), τοῦ ΒΟΙΚΧΙΟΥ ἡ περὶ πολιτικῆς τῶν 'Αθη-
ναίων οἰκονομίας (22), τοῦ ΜΕΪΡΟΥ καὶ ΣΧΟΙΜΑΝΝΟΥ ἡ
περὶ τῆς δικονομίας τῶν 'Αθηναίων (23), τοῦ ΕΓΓΕΡΟΥ
τοῦ ΚΑΛΛΙΕΜΕΡΟΥ, καὶ ἄλλων ἄλλαι (24), ὧν ποιησόμεθα
μνείαν ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

Συλλογὴν δὲ τῶν 'Αττικῶν νόμων ἰδ. ἐν Παπαδούκα:
« Σόλων », κατὰ τὸν Γάλλον Petit.

(18) W. Wachsmuth, hell. Alterthumskunde, 1826-30, T. 4.

(19) K. Fr. Hermann, Lehrb. d. griech. Staatsalterthümer, 1836. Τὸ
Σύγγραμμα συνίσταται ἐκ 3 τόμων, ὧν οἱ ἕτεροι 2 περιέχουσι τὰς θρησκευτικὰς
καὶ τὰς ἰδιωτικὰς ἀρχαιότητας τῶν 'Ελλήνων.

(20) H. Blümner u. W. Dittenberger: K. F. Hermanns Lehrbuch gr.
Ant., unter Mitwirkung v. Droysen, Hug, A. Müller u. Tolheim 1884.

(21) O. Müller, Die Dorer T. 2.

(22) A. Böeckh, Staatshaushaltung der Athener. B'. ἔκδοσις, T. 3.

(23) Meier und Schömann, der attische Process, 1824.

(24) 'Εν ἄλλοις: Hefter, die athenische Gerichtsverfassung, 1822.—
Platner, Process und Klagen b. d. Athenern, 1824.—Lipsius, d. attische
Process, 1883.

